

Kanta-Hämeen tilanne- ja kehityskuva 2024

Väestönkehitys

Kanta-Hämeessä asuu lähes 170 000 asukasta. Maakunnan sisällä on eroja väestönkehityksessä, sillä Forssan seudulla väestönkehitys on ollut pitkään laskeva, Riihimäen seudun väestömäärä on lievässä laskussa, ja Hämeenlinnan seudun väestömäärä on pysynyt melko tasaisena.

Maakunnan väkiluku oli suurimmillaan vuonna 2013, jolloin asukasluku nousi 175 481 asukkaaseen. Tämän jälkeen väestönkehityksen trendi on ollut taantuvaa. Nuorimpien ikäluokkien sekä työikäisten osuus on vähentynyt ja vanhimpien ikäluokkien kasvanut.

Tilastokeskuksen vuoden 2024 väestöennuste ennakoii Kanta-Hämeelle lievää väestön vähenemistä lähitulevaisuudessa, mutta kehitys näyttää aiempia ennusteita huomattavasti maltillisemmalta. Väestönkehityksen keskeisenä edellytyksenä nähdään voimakas maahanmuutto, joka kohdistuu erityisesti työikäiseen väestöön. Tämän ansiosta työvoiman määrän arvioidaan vähenevän selvästi vähemmän kuin aiemmissa arvioissa on ennakoitu.

Syntyvyyden romahdus näkyy väestöpyramidissa vielä vuosikymmenten päästä. Syntyneiden määrä on jyrkässä laskussa myös Kanta-Hämeessä. Samalla kuolleisuus on pysynyt korkealla. Luonnollinen väestönkehitys on vahvasti negatiivinen.

Syntyvyyden lasku vaikuttaa pitkäkestoisesti, sillä vähenevä lasten määrä näkyy tulevana vuosikymmeninä pienempinä koululuokkina ja lopulta myös työmarkkinoille tulevien määrässä. Vuoden 2012 jälkeen Kanta-Hämeen syntyvyys ja kuolleisuus ovat erkaantuneet selvästi toisistaan.

Syntyneiden määrä on romahtanut kaikissa seutukunnissa. Forssan seudulla kuolleiden määrä oli vuonna 2023 kolminkertainen syntyneisiin verrattuna. Hämeenlinnan ja Riihimäen seuduilla kuolleita oli runsaat kaksi kertaa enemmän kuin syntyneitä.

Työpaikkojen määrän kasvu ei enää yksinään riitä maakunnan väestömäärän lisäämiseen. Kanta-Hämeen väestönkehitys on ollut tiiviisti sidoksissa talouskehitykseen. Erityisesti 2000-luvun alussa työpaikkojen kasvun seurauksena väestö kasvoi runsaasti. Finanssikriisin jälkeinen teollisuuden työpaikkojen väheneminen sekä 2010-luvulla alkanut syntyvyyden lasku ovat tehneet maahanmuutosta merkittävän väestönkasvun tekijän.

Nuorten muuttoliike suuriin yliopistokaupunkeihin on Kanta-Hämeen muuttotappion keskeinen selittäjä. Kanta-Hämeen osalta maan sisäinen muuttoliike on ollut yleisesti negatiivinen 2010-luvulta lähtien, eli maakunnasta muuttaa pois enemmän ihmisiä kuin maakuntaan muuttaa. Suurimpana muuttotappion syynä on nuorten poismuutto, sillä merkittävä osa 18–22-vuotiaista lähtee maakunnasta, pääosin suuriin yliopistokaupunkeihin. Yli 25-vuotiaiden kohdalla muuttoliike sen sijaan on yleensä nettomuuttoposiitivinen Kanta-Hämeen kannalta.

Maahanmuuton merkitys kasvaa vuosi vuodelta suuremmaksi. Maahanmuutto on tällä hetkellä ainoa tekijä, joka mahdollistaa Kanta-Hämeen väestönkasvun. Jatkossa tarvitaan entistä enemmän maahanmuuttoa, jotta luonnollisen väestönkehityksen aiheuttama väestötappio voidaan kompensoida.

Kanta-Hämeeseen vuonna 2023 muuttaneista merkittävä osuus tuli Ukrainasta, noin 40 %. Myös Sri Lankasta muuttaneiden määrä kasvoi merkittävästi samana vuonna, osuus oli 11 % kaikista muuttajista.

Väestön ikääntyminen koettelee erityisesti maaseutualueita. Kanta-Hämeen väestön keski-ikä on 46 vuotta. Luku on noussut merkittävästi, sillä vuonna 2000 keski-ikä oli 41 vuotta. Keski-ikä

nousee maakunnassa nopeammin kuin valtakunnallisesti. Suurten ikäluokkien määrän lisäksi keski-ikäen nousua selittää etenkin syntyvyyden väheneminen, joka näkyy koko maassa. Lisäksi Kanta-Hämeessä nuorten poismuutto korostaa tätä ilmiötä, mikä heijastuu väestöpyramidin rakenteeseen. Kaupunkialueilla keski-ikä on hieman matalampi (45 vuotta), kun taas maaseutualueilla se on 48 vuotta.

Lähiaikojen näkymät: Lyhyellä aikavälillä väestömäärän kehitys jatkuu samansuuntaisesti kuin edellisinä vuosina. Luonnollinen väestönkasvu pysyy runsaasti negatiivisena, mutta maahanmuutto toimii merkittävänä tasapainottavana tekijänä.

Syntyvyys tulee pysymään erittäin alhaisena, mikä vaikuttaa muun muassa koulujen oppilasmääriin ja koululuokkien kokoon tulevina vuosina. Maahanmuutolla on melko pieni vaikutus syntyvyyteen.

Muutostekijät: Muutostekijänä on työikäisen väestön muuttoliikkeen vahvistuminen Kanta-Hämeeseen niin rajojen sisältä kuin rajojen ulkopuolelta. Pitkällä aikavälillä väestönkehitys tulee olemaan entistä riippuvaisempaa maahanmuutosta, josta muodostuu keskeinen muutostekijä alueen väestörakenteen kehityksessä. Muuttopotentiaalia lisää maakunnan oppilaitosten kansainväliset opinto-ohjelmat. Keskeinen kysymys on, jatkuuko muuttoliike samansuuntaisena myös Kanta-Hämeeseen, vai keskittyykö suurin muuttoliike suurin kaupunkeihin.

Kestävä elinvoima ja investoinnit

Kanta-Häme on vahva teollisuusmaakunta. Kanta-Häme on erikoistunut elintarvikkeiden ja metallituotteiden valmistukseen sekä metallien jalostukseen. Myös jätteen keruu, käsittely ja loppusijoitus sekä kaupan ala korostuvat alueen työllistävänä toimialoina. Kanta-Hämeessä on myös merkittävää puolustusteollisuuden toimintaa ja alan osaamista.

Hämeenlinnan seudun toimialarakenteessa korostuu teollisuus sekä palvelu- ja kaupan ala, Forssan seudulla elintarvikkeiden ja metallituotteiden valmistus sekä alkutuotanto. Riihimäen seudulla puolestaan tukku- ja vähittäiskauppa sekä rakentaminen.

Kanta-Häme jää arvonlisäyksessä ja liikevaihdossa jälkeen, sillä maakunnasta puuttuu korkean tuottavuuden toimialat. Kanta-Hämeessä useiden keskeisten toimialojen liikevaihto per työntekijä on maakuntien heikoimpia. Myös arvonlisäys on melko vaisua, sillä Kanta-Hämeen bruttokansantuote on valtakunnan tasoa alempi. Alhaisempaa tasoa selittävät erityisesti vahvan teollisen toimialarakenteen rinnalla korkean tuottavuuden toimialojen puuttuminen sekä suuryritysten ja investointien vähäisyys.

Teollisuus tuottaa yhä merkittävää arvonlisäystä, vaikka toimiala muuttuu. Kanta-Hämeessä teollisuus työllistää 17 % maakunnassa työskentelevistä. Osuus on huomattavasti enemmän kuin koko maassa keskimäärin (13 %). Forssan seudulla teollisuuden osuus on erityisen merkittävä, 23 %.

Teollisuuden osuus maakunnan yritysten liikevaihdosta on yli 40 %, mikä on korkeampi kuin valtakunnallinen keskiarvo 34 %. Teollisuus on ollut keskeisessä roolissa Kanta-Hämeen arvonlisäyksen kannalta, mutta Viimeisten 15 vuoden aikana teollisuuden työpaikat ovat vähentyneet 22 %. Samalla sosiaali- ja terveysalan työpaikkojen määrä on kasvanut 11 %, ja ala on noussut teollisuuden ohi maakunnan suurimmaksi työllistäjäksi.

Toimialarakenne rajoittaa Hämeen TKI-panostusten kasvua. Kanta-Hämeessä yrityssektorin panostukset tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio (TKI) -toimintaan ovat suhteellisen pienet, ja julkisen sektorin merkitys on huomattava. Maakunnan toimialarakenne vaikuttaa tähän, sillä Kanta-Hämeessä on suhteellisen vähän toimialoja, joissa on tyypillisesti korkeat TKI-panostukset, esimerkkinä elektroniikkateollisuus. Kanta-Hämeen TKI-toiminnan tasoon vaikuttaa myös oman yliopistokeskuksen puute.

Vuonna 2022 Kanta-Hämeen TKI-menot olivat 73,8 miljoonaa euroa, mikä vastaa hieman yli prosenttia maakunnan bruttokansantuotteesta. Koko maan TKI-menot olivat lähes 3 % BKT:sta, ja kansallisesti TKI-toimintaan panostettiin noin 8 miljardia euroa.

Forssan seudulla julkisen sektorin TKI-panostukset erityisesti Luonnonvarakeskuksen tutkimustoimintaan ovat merkittäviä. Hämeenlinnan ja erityisesti Riihimäen seuduilla TKI-panostukset jäivät kuitenkin matalalle tasolle sekä yritysten että julkisen sektorin osalta.

Kanta-Hämeen koulutustaso on hieman valtakunnan keskiarvoa matalampi. Tämä johtuu osittain maakunnan elinkeinorakenteesta ja osittain Uudenmaan ja Pirkanmaan osaamiskeskittymistä, jotka houkuttelevat korkeasti koulutettua väestöä. Erityisesti Uudenmaan korkeasti koulutettu väestö nostaa huomattavasti valtakunnan keskiarvoa, joten useat maakunnat jäävät keskiarvon alapuolelle.

Korkea-asteen suorittaneita yli 15-vuotiaista on Kanta-Hämeessä 30 %, kun koko maassa vastaava osuus on 34 %. Kanta-Hämeen lukuun vaikuttaa oman yliopistokeskuksen puuttuminen.

Työvoimapula keskittyy muutamille aloille ja se heijastaa talouden kehitystä. Työvoiman saatavuusongelmat korreloivat vahvasti talouden kehityksen kanssa. Viime vuosina työvoimapula on lieventynyt merkittävästi talouden heikentymisen seurauksena. Tämä on puolestaan vähentänyt työvoiman kysyntää monilla aloilla. Tällä hetkellä työmarkkinoilla on merkittävää työvoiman ylitarjontaa.

Keskeisimmät työvoimapulan haasteet keskittyvät erityisesti sosiaali- ja terveysalalle, majoitus-, ravitsemis- ja matkailualalle sekä tiettyihin yksittäisiin ammatteihin, joissa työvoiman saatavuusongelmat ovat rakenteellisia ja pitkäaikaisia.

Kanta-Hämeen työvoimatilanne on perinteisesti seurannut valtakunnallista kehitystä. Tämä johtuu osittain maakunnan sijainnista, joka on mahdollistanut työvoiman sujuvan liikkuvuuden Uusimaa – Kanta-Häme – Pirkanmaa-akselilla. Strateginen sijainti suurten talousalueiden välissä on kytkenyt Kanta-Hämeen osaksi näiden alueiden työmarkkinoita. Tämä yhteys on luonut mahdollisuuksia, mutta myös riippuvuuksia, erityisesti työvoiman kysynnän vaihteluihin.

Lähiaikojen näkymät: Nykyinen toimialarakenne ja TKI-panostusten taso viittaavat siihen, että talouskasvussa on haasteita. Korkean tuottavuuden toimialojen ja investointien puute rajoittaa merkittäviä muutoksia talouden kehityksessä.

Alustava positiivinen signaali on se, että Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Kanta-Hämeen BKT per henkilö kasvoi merkittävästi vuonna 2023. Kasvu on ollut voimakasta erityisesti jalostuksen osalta.

Muutostekijät: Teollisuuden osuuden pieneneminen on keskeinen muutostekijä, joka heijastuu merkittävästi maakunnan arvonlisäykseen. Suurimpana haasteena on säilyttää teollisuuden kilpailukyky ja tuottavuus samalla kun kehitetään uusia kasvualoja, jotka voivat vahvistaa ja monipuolistaa maakunnan taloudellista perustaa. Yleinen turvallisuustilanne ja huoltovarmuuden kehittäminen luovat selkeää potentiaalia alan yrityksille.

Investointien ja rahoituksen jakautuminen eri toimialoille on tärkeää maakunnan talouden kehitykselle. Tämä tukee erityisesti pk-yritysten kasvua ja luo edellytyksiä uusien innovaatioiden syntymiselle, jotka vahvistavat talouden monipuolisuutta.

Viennin maltillinen osuus (2,3 % Suomen kokonaisviennistä) korostaa kansainvälistymisen entistä suurempaa merkitystä myös teollisuuden osalta.

HAMK on kehittänyt merkittävästi toimintaansa yritys yhteistyön ja rahoituksen hakemisessa yhteistyössä yritysten kanssa, mutta vie aikansa ennen kuin tulokset alkavat näkyä esimerkiksi maakunnan TKI-panostuksissa ja yritys sektorin innovaatioaktiivisuudessa. Lisäksi kansainväliset kumppanuudet tarjoavat potentiaalia kehitykselle.

Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt

Kanta-Häme on perusterve maakunta. Kanta-Häme sijoittuu sairastavuuden osalta valtakunnalliseen keskitasoon, ja sairastavuusindeksi osoittaa seutukuntien tilanteen olevan hyvä myös valtakunnallisesti. Kanta-Hämeen sisällä on jonkin verran kuntakohtaista vaihtelua sairastavuudessa, mutta erot eivät ole merkittäviä.

Sairastavuuserot alueiden välillä ovat pysyneet suhteellisen muuttumattomina vuosien varrella. Vaikka sairastavuusindeksi on suuntaa antava, sen perusteella voidaan arvioida, että Kanta-Hämeen hyvä asema tulee todennäköisesti säilymään myös tulevaisuudessa.

Hyvinvoinnin osalta maakunnan sisällä suuria sisäisiä vaihteluita, mutta kärjekkäimmät erot tasaantuneet. Kanta-Hämeen hyvinvointitilanne vastaa pitkälti valtakunnan keskitasoa. DIAK:n Huono-osaisuus Suomessa –palvelu laskee huono-osaisuuden indeksin, joka koostuu 22 eri mittarista. Ne kuvaavat huono-osaisuutta monipuolisesti inhimillisen, sosiaalisen ja taloudellisen ulottuvuuden näkökulmasta. Kanta-Hämeen kuntien huono-osaisuusindeksien hajonta on suuri. Tilanne on yleisesti hyvä maaseutumaisissa kunnissa.

Kanta-Hämeen pahoinvointi keskittyy kartalla reuna-alueille itään ja länteen – hyvinvointi puolestaan pääradan varrelle. Kuntatasolla tarkasteltuna tämä jako ei kuitenkaan näyntyä yhtä selkeästi. Pahoinvointi on kuitenkin keskittynyt erityisesti kaupunkeihin.

1990-luvun lama jätti syvät jäljet ja rakennetyöttömyys johti myös pahoinvoinnin kasaantumiseen. Vaikka kärjekkäimmät erot ovat ajan myötä tasoittuneet, laman pitkäkestoiset vaikutukset näkyvät yhä alueellisena huono-osaisuutena.

Nuorten koettu hyvinvointi on heikentynyt. Kouluterveyskyselyn tulokset ovat 2020-luvulla kääntyneet heikompaan suuntaan nuorten koetun hyvinvoinnin osalta. Tämä kehityskulku johtuu muun muassa koronatilanteen vaikutuksista. Tilanteen heikentyminen näkyy niin valtakunnallisesti kuin Kanta-Hämeessä.

Vajaa kolmannes nuorista koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi vuonna 2023. Neljässä vuodessa määrä on lisääntynyt merkittävästi. Erittäin heikkoa osallisuutta kokeneiden nuorten määrä on kasvanut vuodesta 2019 vuoteen 2023. Lisäksi masennusoireista kärsivien osuus on puolitoistakertaistunut, ja ahdistuneisuutta kokee lähes kaksinkertainen määrä nuoria aiempaan verrattuna.

Nuorten koettu hyvinvointi on heikentynyt kaikissa seutukunnissa merkittävästi vuodesta 2019 vuoteen 2023. Forssan seudun määrät ovat hieman Hämeenlinnan ja Riihimäen seudun määriä suurempia.

Merkittävä osuus työttömistä on rakennetyöttömiä. Kanta-Hämeen työttömyysaste on ollut perinteisesti valtakunnan tasoa parempi. Kuitenkin pitkäaikais- ja rakennetyöttömyys on myös Kanta-Hämeessä merkittävä ongelma. Rakennetyöttömien määrä on suhteellisen pysyvä, eikä taloudellinen nousukausikaan merkittävästi laske määrää. Viime vuosina rakennetyöttömiä on ollut noin 5 % työvoimasta.

Rakennetyöttömien osuus suhteessa työttömiin on ollut kaikissa kolmessa seutukunnassa melko samansuuntainen. Forssan seudun työttömyysaste on ollut vuodesta 2023 korkea johtuen paikallisesta äkillisestä rakennemuutoksesta.

Kotoutumisen tarpeet kasvavat vieraskielisen väestön lisääntyessä. Vieraskielisten osuus väestöstä on kasvanut merkittävästi. Vuonna 2023 väestöstä 6 % oli vieraskielisiä. Kymmenen vuotta aiemmin luku oli 3 %. Suurin vieraskielisten osuus vuonna 2023 oli Forssassa, 8 %.

Hämeenlinnassa ja Riihimäellä luku oli 7 %. Pienin osuus oli Humppilassa, Ypäjällä ja Hattulassa joissa luku oli 2 %.

Maahanmuuton lisääntyessä myös ulkomaalaistaustaisten työttömien työnhakijoiden sekä palveluja käyttävien määrä on kasvanut. Tämä vaikuttaa myös merkittävästi palvelujärjestelmään ja -tarpeisiin.

Lähiaikojen näkymät: Muuttoliikkeen odotetaan jatkuvan useista maanosista, mikä tuo Kanta-Hämeeseen runsaasti eri kieli- ja kulttuuritaustaisia henkilöitä. Ulkomainen työvoima on keskeisessä roolissa työvoimapulan lievittämisessä väestön ikääntyessä. Jo nyt ulkomaisen työvoiman määrä on merkittävässä kasvussa ja yrittäjyyden merkitys tulee kasvamaan. Tämän kehityksen tukeminen edellyttää yhteiskunnalta kulttuurista sopeutumiskykyä.

Maakunnan sisäiset huono-osaisuuserot ja hyvinvoinnin haasteet eivät ole nopeasti ratkaistavissa rakenteellisten syiden vuoksi. Vaikka taloudellinen toipuminen koronakriisistä on ollut nopeaa, henkinen korjausvelka vaikuttaa pitkään. Lisäksi globaaleista kriiseistä johtuva ahdistus ja epävarmuus voivat jättää pitkäkestoisen jäljen hyvinvointiin.

Muutostekijät: Maakunnalliset huono-osaisuuden erot ovat pysyneet suhteellisen muuttumattomina, eikä suuria muutoksia ole odotettavissa lähitulevaisuudessa. Kuitenkin taloudelliset suhdanteet, erityisesti mahdollinen taantuma, voivat vaikuttaa merkittävästi huono-osaisuuden kasvuun.

Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto

Kanta-Häme kuuluu vähäpäästöisimpien maakuntien joukkoon. Päästömäärät ovat Kanta-Hämeessä ja koko Suomessa vähentyneet viime vuosina. Tieliikenne on Kanta-Hämeen suurin päästöjen lähde, ja maakunnassa työmatkojen keskipituudet ovat Suomen pisimmät. Tämä johtuu pendelöinnistä Uudellemaalle ja Pirkanmaalle sekä maakunnan maantieteellisestä rakenteesta, jossa etäisyydet ovat pitkät erityisesti seutukeskusten ulkopuolella. Lisäksi Kanta-Hämeen kautta kulkee merkittävästi läpiajoliikennettä.

Kanta-Hämeen päästöt asukasta kohden ovat 6,7 tonnia hiilidioksidiekvivalenttia, mikä on valtakunnallista keskiarvoa (7,2) alhaisempi. Maakunnan päästömäärät ovat yksi Suomen alhaisimmista. Päästöt per asukas ovat vähentyneet 10 vuodessa neljänneksellä. Kaupungeista Riihimäellä päästöt ovat laskeneet 26 %, Hämeenlinnassa 30 % ja Forssassa 29 %, kun valtakunnallinen lasku on ollut 31 %.

Luonnon monimuotoisuuden edistämisen mahdollisuudet ovat parantuneet. Maakuntakaavan 2040 aluevarauksista suojelualueiden ja monimuotoisuutta edistävien alueiden osuus on 6 % maakunnan maapinta-alasta. Suojeltuja metsiä on yli 25 000 hehtaaria, mikä kattaa yli 7 % metsämaiden pinta-alasta – tämä on maakunnittain yksi Suomen korkeimmista osuuksista Etelä- ja Länsi-Suomessa.

Kanta-Hämeessä viljelykäytössä oleva peltoala kattaa 18 % maakunnan maapinta-alasta. Metsätalousmaa puolestaan muodostaa noin 68 % maapinta-alasta, ja puuston keskitilavuus sekä keskikasvu ovat maakunnittain Suomen korkeimpia. Kanta-Hämeen metsät toimivat merkittävänä hiilinieluna. Suojelualueiden laaja osuus ja metsämaan korkea keskikasvu korostavat maakunnan merkitystä hiilinielujen säilyttämisessä ja vahvistamisessa.

Kanta-Häme on Suomen liikkuvien maakunta. Kanta-Hämeen yhdyskuntarakennetta ja liikenneyhteyksiä määrittää päärata, valtatie 3 sekä Uudenmaan ja Pirkanmaan läheinen sijainti.

Pendelöinti maakunnan ulkopuolelle on työvoiman määrään suhteutettuna Suomen suurinta. Hyvät kulkuyhteydet sekä kahden suuren kaupungin sijainti naapurimaakunnissa pääradan yhteydessä ovat mahdollistaneet pendelöinnin muihin maakuntiin, ja Kanta-Hämeen työpaikkaomavaraisuus on Suomen alhaisin, 90 %. Korkeammin koulutetut pendelöivät suhteessa enemmän ja maakunnasta pendelöi runsaasti ulos korkean tuottavuuden ihmisiä.

Toimivat liikenneyhteydet ovat maakunnan kehittymisen ja työvoiman liikkuvuuden kannalta oleellisia. Pääradan merkitys alueen saavutettavuuden, pendelöinnin ja teollisuuden kuljetusten kannalta on keskeinen. Haja-asutusalueiden saavutettavuus on kuitenkin heikentynyt viime vuosina erityisesti julkisen liikenteen vähentymisen vuoksi.

Kanta-Hämeessä asutaan entistä tilavammin ja yksinäisemmin. Yhden henkilön asuntokuntia oli vuonna 2023 Kanta-Hämeessä 46 %, ja osuus on kasvanut tasaisesti. Vuonna 2023 maakunnassa oli 87 154 asuntokuntaa, joka on yli 3000 enemmän kuin 10 vuotta aiemmin. Syntyvyyden heikkeneminen on vähentänyt lapsiasuntokuntien määrää. Vuonna 2000 lapsiasuntokuntia oli 19 489, mutta nykyisin niitä on yli 3200 vähemmän.

Kanta-Hämeessä asutaan väljemmin kuin Suomessa keskimäärin: asuinpinta-ala per henkilö on 44 neliötä, kun koko maassa luku on 42 neliötä. Pinta-ala on kasvanut kaikissa maakunnan kunnissa. Tilavimmin asutaan Humppilassa (51 neliötä) ja ahtaimmin Riihimäellä (41 neliötä).

Asutus keskittyy kaupunkialueille. Väestömäärä maaseutualueilla vähenee huomattavasti enemmän kuin kaupunkialueilla. Viime vuosina väestö on keskittynyt erityisesti sisemmälle kaupunkialueelle, eli käytännössä kaupunkien tiiviisti rakennetulle ydinkeskusta-alueelle. Tämä näkyy keskeisesti Hämeenlinnassa, jossa ydinkeskustan väestömäärä on kasvanut runsaasti.

Koko maassa maaseutualueiden väestömäärä on vähentynyt 15 % vuodesta 2000 vuoteen 2023. Kanta-Hämeen pudotus on maakunnittain verrattuna varsin maltillinen, -9 %. Forssan seudulla maaseutualueiden väestömäärän pudotus on ollut 2000-luvulla suurin, -20 %. Hämeenlinnan seudun maaseutualueilla väestö on vähentynyt 9 %, Riihimäen seudulla 2 %.

Lähiaikojen näkymät: Väestön keskittyminen sisemmälle kaupunkialueelle tulee todennäköisesti jatkumaan. Keskustan väestönkasvua selittää osin kunnan sisäinen muutto keskusta-alueille sekä mahdollinen maahanmuutto.

Päästövähennykset jatkuvat nykyisen kehitystrendin mukaisesti, mikäli merkittäviä ulkoisia muutoksia ei tapahdu. Vuoden 2023 ennakkotiedot kasvihuonekaasupäästöjen määrästä osoittavat laskevan trendin jatkuvan.

Muutostekijät: Maakunnan asumisen houkuttelevuuden kannalta riskiksi saattaa nousta se, että asuinkanta on vanhenemassa ja uudisrakentaminen on parhaillaan jäissä. Väestön ja rakentamisen keskittyminen pääkaupunkiseudulla ja Pirkanmaalle saattaa heikentää Kanta-Hämeen potentiaalia asumisen maakuntana.

Tuulivoima ja aurinkoenergia ovat keskeisessä roolissa Kanta-Hämeen siirtymässä kohti vähäpäästöisempää maakuntaa. Tuulivoimahankkeet voivat tukea alueen energiatuotantoa ja lisätä energian omavaraisuutta samalla luoden työmahdollisuuksia ja investointipotentiaalia.

Pehmeät vetovoimatekijät, kuten asumismahdollisuudet ja asuinympäristö, luonto, kulttuuri ja matkailu, tarjoavat Kanta-Hämeelle mahdollisuuden erottautua erityisesti niille, jotka harkitsevat muuttamista tiiviimmille asuialueille. Etätöiden ja -opiskelun yleistyminen sekä työmatkojen pidentyminen ovat kasvattaneet kiinnostusta alueisiin, joissa saavutettavuus ja elämänlaatu yhdistyvät.